

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/7/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112229583
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8112229583.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobkyne: U.. K. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XX, XXX XX P., zastúpenej JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, Masarykova 2, 080 01 Prešov, proti žalovanému: P. F. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. X, XXX XX P., o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov sp. sn. 13C/190/2012-314 zo dňa 19.09.2017, takto

rozhodol:

I. Mení sa rozsudok vo výroku III. tak, že žalovaný je povinný doplatiť žalobkyni na úplné vyrovnanie podielu z bezpodielového spoluvlastníctva manželov dlžnú sumu 5.566,84 eura v lehote do 120 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

II. Stranám sporu sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo strán sporu tak, že:

„I. nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX, katastrálne územie X., obec P., pozemok parcela N. číslo XXX/XX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 93 m² a na ňom postavený rodinný dom súpisné číslo XXXXX s príslušenstvom, oplotením, vonkajšími úpravami a studňou a pozemok parcela N. číslo XXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 757 m², spoluvlastnícky podiel v nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXX katastrálne územie X., obec P. - pozemok parcela N. číslo XXX/X, ostatné plochy o výmere 1.733 m² v podiele 1/64 v celku a spoluvlastnícky podiel v nehnuteľnosti a zapísaný na LV č. XXX, katastrálne územie X., obec P., pozemok parcela N. č. XXX/X, ostatné plochy o výmere 486 m², pozemok parcela N. č. M. XXX/X, ostatné plochy o výmere 515 m² a pozemok parcela N. č. XXX/X, ostatné plochy o výmere 1.221 m² v podiele 1/64 v celku, prikazuje v celosti do výlučného vlastníctva žalovaného.

II. hnuťelné veci nachádzajúce sa v dome strán sporu ku dňu ich rozvodu v členení:

Obývačka

- Kožená gaučová súprava 3+2+1+1 z r. 2011
- Svetlo-hnedá obývací stena z r. 2011
- Drevená polička na knihy z r. 2011
- Dve nástenné drevené poličky z r. 2011
- Garníž z r. 2010
- Hifi veža z r. 2010
- Notebook zn. Z. z. r. 2009
- Lampa z r. 2010
- Drevená truhlica z r. 2011

Kuchyňa

- Umývačka riadu z r. 2011
- Elektrická rúra z r. 2009
- Sklokeramická varná doska z r. 2009
- Digestor z r. 2009
- Mikrovlnná rúra z r. 2010
- Štyri drevené stoličky z r. 2009
- Kávovar zn. O. z r. 2010
- Garníž z r. 2010
- Záclona z r. 2010
- Automatická práčka zn. R. z r. 2007
- Drevená polica z r. 2003

Spodná chodba

- Drevená vešiaková stena z r. 2010
- Záclona z r. 2010
- Skrinka na topánky z r. 2009

Spodná izba

- Garníž z r. 2010
- Záclona z r. 2010
- Žehliaca doska z r. 2011

Detská izba - syn

- Drevená posteľ z r. 2010
- Písací stôl z r. 2011
- Čierna koženková stolička z r. 2012
- Garníž z r. 2010
- Záclona z r. 2010
- Dve modré svietidlá z r. 2010

Detská izba - dcéra

- Drevená posteľ z r. 2005
- Písací stôl z r. 2003
- Čierna kožená stolička z r. 2003
- Drevené police z r. 2003
- Garníž z r. 2010
- Záclona z r. 2010

- Ružový koberec s motívom z r. 2010

- Dve drevené svietidlá z r. 2010
- Stolová lampa z r. 2010

Spálňa

- Drevená komoda z r. 2002
- Drevený nočný stolík napravo od postele z r. 2002
- Drevený nočný stolík naľavo od postele z r. 2011
- Garníž z r. 2010
- Záclona z r. 2010
- Tri biele behúne z r. 2010
- Stacionárny bicykel z r. 2003
- Svietidlá červenej farby z r. 2010
- Vstavaná skriňa z r. 2008

Horná chodba

- Dve kreslá s opierkami z r. 2010
- Svetlo-hnedý drevený stolík z r. 2011
- 2 malé garníže z r. 2010

Horná kúpeľňa

- Rohová polička z r. 2010
- Zrkadlo z r. 2008
- Svetlo nad zrkadlom z r. 2008
- Sušič na vlasy z r. 2003
- Držiak na toaletný papier z r. 2010
- Svetlo do kúpeľne z r. 2010

Spodná kúpeľňa

- Rohová polička v sprche z r. 2010
- Chrómovaná polička z r. 2010
- Zrkadlo z r. 2008
- Svetlo nad zrkadlom z r. 2008
- Držiak na toaletný papier z r. 2010
- Hojdačka z r. 2011
- Voliéra z r. 2008
- Búda pre psa z r. 2008
- Vysávač zn. K. z r. 2010
- Multifunkčné zariadenie zn. W. F. N. XXXX z r. 2007
- Sušič na prádlo z r. 2010
- Vzduchovka + ďalekohľad z r. 2005

prikazuje v celosti do výlučného vlastníctva žalovaného.

III. žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni na úplné vyrovnanie jej podielu z bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumu 55.037,06 Eur do 3 mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.,,

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie okrem iného odôvodnil s poukazom na uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 26.03.2015 sp. zn. 20Co/225/2013, ktorým bol zrušený predchádzajúci rozsudok prvostupňového súdu a vec bola vrátená súdu na ďalšie konanie, v zmysle ktorého predbežným posúdením prevodných zmlúv odvolací súd dospel k záveru, že sú v rozpore so zákonom (ratio legis § 39 OZ) a uviedol, že na absolútnu neplatnosť právneho úkonu súd prihlíada ex offio (aj bez návrhu). Odvolací súd v tomto uznesení vyslovil tiež názor, že pre konečné stanovenie podielu strán sporu na vyrovnanie tak, že je daný odklon od zásady 50:50 s tým, že bude vecou prvostupňového súdu so zreteľom na všetky okolnosti prípadu zohľadniť argumenty v prvkoch v správaní bývalého manžela. Vyslovil pritom tiež predpoklad, že aj v prípade ich existencie však budú prevažovať dôvody na priznanie vyššieho podielu z rodinného domu žalovanému a možno aj podstatne vyššieho, pretože zjavne sledoval udržanie majetku aj pre maloleté deti, výraznou mierou sa zaslúžil o výstavbu rodinného domu a bola to žalobkyňa, ktorá opustila manžela s deťmi.

V danom prípade bolo preukázané, že strany sporu boli manželmi a ich manželstvo bolo rozvedené. Žalobkyňa podala návrh (§ 149 ods. 3 OZ) na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva súdom. Nehnuteľnosti a hnutelne veci, ktoré strany sporu urobili predmetom vyporiadania, sú uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. Z vykonaného dokazovania súd zistil, že všetky tieto veci nadobudli strany sporu počas trvania manželstva, teda v zmysle ust. § 143 OZ do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nehnuteľnosti pritom síce boli počas trvania manželstva formálne predmetom ich darovacej zmluvy v prospech matky žalovaného, z nespochybných tvrdení strán sporu i spätného prevodu na žalovaného je však zrejmé, že účelom darovania nebolo trvalo a neobmedzene previesť nehnuteľnosti do vlastníctva matky žalovaného, ale za trvania BSM (bez jeho zrušenia), ešte pred jeho zánikom v rozpore s ust. § 149 ods. 1 OZ vyporiadať jeho časť tak, že sa fakticky vyjmú z BSM strán sporu a žalobkyňa vylúči z práv k nim (o čom mala vedieť aj obdarovaná - ktorej to bolo deklarované ako ochrana pred veriteľmi žalovanej, vid' bod 4. tohto odôvodnenia). Darovanie tak bolo vzhľadom na svoj účel pre obchádzanie zákona v zmysle ust. § 39 OZ neplatné a nehnuteľnosti do BSM strán sporu aj naďalej patrili. Súd pritom ďalej zistil, že zánikom ich manželstva rozvodom v zmysle ust. § 148 ods. 1 OZ zaniklo aj ich bezpodielové spoluvlastníctvo, k jeho vyporiadaniu dohodou a ani nevyvrátiteľnou zákonnou domnienkou (márnym uplynutím lehoty podľa § 149 ods. 4 OZ - keď aktuálny návrh na jeho súdne vyporiadanie bol podaný ešte pred uplynutím troch rokov od jeho zániku) nedošlo, a preto sú tieto veci ku dňu rozhodnutia súdu stále v režime ich bezpodielového spoluvlastníctva. V tejto súvislosti súd pripomína, že „Občiansky zákonník nemá ustanovenia o tom, podľa akých zákonných ustanovení sa riadia vzťahy manželov ohľadom vecí, ktoré patria do ich bezpodielového spoluvlastníctva, najmä správa tohto majetku, v období, keď toto spoluvlastníctvo síce už zaniklo, kedy však ešte nebolo vykonané jeho vyporiadanie. Je preto nutné v zmysle ustanovenia § 496 o.z. (teraz § 853 ods. 1 OZ), vychádzať z ustanovení občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy svojím obsahom a účelom im najbližšie. Prax súdov vychádza správne z toho, že takýmito najbližšími ustanoveniami sú ustanovenia o bezpodielovom spoluvlastníctve manželov a z týchto ustanovení analogicky vychádzajú“ (porovnaj R 42/1972, K výkladu ustanovení občianskeho zákonníka o bezpodielovom spoluvlastníctve manželov).

V prejednávanej prípadu súd v zmysle ust. § 150 OZ pri vyporiadavaní vychádzal z toho, že podiely oboch bývalých manželov sú rovnaké. Žalovaný sa síce domáhal určenia vyššieho (a to dokonca podstatne vyššieho) podielu z celkového majetku, žiadne konkrétne a závažné skutočnosti, ktoré by

mali vplyv na nadobúdanie alebo udržanie spoločného majetku (okrem vnosov zo svojho majetku - ktoré sa však zohľadňujú osobitne), a ktoré by odôvodňovali určenie iných podielov v jeho prospech, však v konaní netvrdil a ani nepreukázal. Takýmito dôvodmi by pritom mohli byť iba skutočnosti svedčiace o tom, že žalobkyňa permanentne, alebo aspoň pravidelne v závažnej miere, vzhľadom na svoje možnosti a schopnosti, v čase nadobúdania spoločného majetku hrubo v rozpore so zákonom, resp. so všeobecne vžitými predstavami (dobrými mravmi), zanedbávala nadobúdanie a udržanie spoločných vecí, či starostlivosť o deti alebo obstarávanie spoločnej domácnosti, ktorá sa tomuto kladie na roveň, ktoré v konaní tvrdené a ani preukázané neboli. Na záujem maloletých detí, tak ako na to poukázala žalobkyňa, sa pri vypořádání prihliada z kvalitatívnej, a nie kvantitatívnej stránky. V tomto prípade pritom nemožno stratiť zo zreteľa ani to, že rovnocenné vypořádání umožní žalovanej riešiť jej vlastné životné potreby a môže ovplyvniť aj jej schopnosti zabezpečovať životné potreby maloletých detí a ich výživu (v ich prospech).

Manželské nezhody počas trvania manželstva, tak ako ich prezentoval žalovaný, prípadne rozdielne predstavy partnerov o živote, o fungovaní rodiny, o jej potrebách a o spôsobe a miere ich zabezpečovania, a to najmä s prihliadnutím na ich osobité nadanie, a možnosti a schopnosti manželov, prípadne meniace sa vzťahy, a niekedy i náklonnosť, sú bežnou súčasťou života. Tieto situácie sú spravidla prítomné vo väčšine rodinných vzťahov, osobitne u partnerov, u ktorých napokon k rozchodu došlo, tak ako tomu bolo aj v tomto prípade, zákon s nimi však nespája nerovnosť ich podielov. Práve naopak, s prihliadnutím na osobitosti muža a ženy, na často krát ich osobitné postavenie, možnosti a schopnosti, na obvykle väčšiu osobnú starostlivosť ženy o deti (najmä v útlom veku) a na obstarávanie spoločnej domácnosti, i solidárnu úlohu rodiny vzájomne si pomáhajú tak, aby životná úroveň jej členov bola približne rovnaká, zákon i súd vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú v zásade rovnaké. Možno pritom uzavrieť, že v tomto prípade výnimočné a osobitne závažné skutočnosti odôvodňujúce určenie iných než rovnakých podielov bývalých manželov v konaní zákonom stanoveným procesným postupom súdu zistené neboli.

V súvislosti s podielmi bývalých manželov súd pre úplnosť poznamenáva, že v prípade žalovaným požadovanej disparity, ktorú súd považoval za nedôvodnú, by sa rozhodnutie vo svojom praktickom výsledku (vypořádání majetku a vyrovnacej náhrade žalovanej) v podstate opätovne približovalo k výsledku predchádzajúceho rozsudku, ktorý však odvolací súd zrušil, a teda ani vo výsledku (hoci z iných dôvodov) zrejme nepovažoval za spravodlivý a aspoň za vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP).

Všetky aktíva zo spoločného majetku uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku súd prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného. Vychádzal pritom zo zhodného návrhu strán sporu a skutočnosti, že žalovaný v dome, ktorý je predmetom vypořádání, od rozvodu strán sporu až doposiaľ bez žalobkyne už viac rokov býva, hnutelné veci sú zariadením tohto domu, žalovaný prejavil záujem v tomto dome zostať a vyplatiť žalobkyni finančné vyrovnanie, a žalobkyňa bývajúcá inde s takýmto postupom súhlasila.

Hodnota hnutelných vecí, ktoré sú podľa návrhov strán sporu predmetom vypořádání, podľa ich stavu ku dňu zániku BSM bola stanovená na 4.000,- eur, zostatok spoločných finančných prostriedkov na účte žalovaného vo výške 391,- eur a hodnota nehnuteľností na 156.500,- eur, spolu je teda predmetom vypořádání hodnota aktív vo výške 160.891,- eur, z toho 1 je 80.445,50 eura.

Žalobkyňa zo svojho na tento spoločný majetok vynaložila, podľa hore uvedeného zisteného skutkového stavu, a bola tak oprávnená požadovať úhradu sumy 6.803,- eur. Žalovaný zo svojho na spoločný majetok vynaložil spolu sumu 57.619,89 eura, a teda o 50.816,89 eura viac ako žalobkyňa. Aby boli podiely strán sporu na nákladoch na spoločný majetok rovnaké, mala by teda žalobkyňa žalovanému uhradiť polovicu z tejto sumy (rozdielu), teda sumu 25.408,445 eura.

Vzhľadom na uvedené, pri rovnosti podielov bývalých manželov a s prihliadnutím k tomu, že žalovaný bude mať zo spoločného majetok, z ktorého by žalobkyni prislúchal podiel v hodnote 80.445,50 eura, a na vyrovnanie ich nákladov by mu žalobkyňa mala za tento majetok uhradiť sumu 25.408,445 eura, súd žalovanému na spravodlivé vyrovnanie podielov strán sporu uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni rozdiel týchto súm (po zaokrúhlení na celé eurocenty, teda na 2 desatinné miesta) vo výške 55.037,06 eura. Inými slovami, čistá hodnota spoločného majetku, teda spoločných aktív po odpočítaní pasív (v tomto prípade vnosov strán sporu) je 96.468,11 eura (160.891 - 6.803 - 57.619,89 eura), z čoho 1 (po zaokrúhlení) predstavuje sumu vo výške 48.234,06 eura, a ustupujúci manžel (v tomto prípade žalobkyňa) je k tomu oprávnený požadovať aj úhradu toho, čo zo svojho na tento majetok vynaložil (6.803,- eur) od toho, komu tento majetok zostal, a teda na vyrovnanie je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyni sumu 55.037,06 eura (48.234,06 eura + 6.803,- eur). V zmysle ust. § 232 ods. 3 CSP je lehota na plnenie spravidla tri dni od právoplatnosti rozsudku, vzhľadom na výšku sumy a súhlas žalobkyne však súd v tomto prípade určil na splnenie lehotu 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku, ktorú považoval za primeranú povahu veci. Dlhšiu lehotu žalovaný nežiadal, a vzhľadom na to, že žalobkyňa je fakticky

vylúčená z užívania spoločných vecí a dlhodobo z nich nemá ani žiadny úžitok, by ju súd vzhľadom na takúto situáciu ani nepovažoval za spravodlivú.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP s prihliadnutím na ust. § 257 O.s.p.

2. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zmenil a prikázal veci uvedené vo výrokoch I. a II. do jeho výlučného vlastníctva a určil mu povinnosť vyplatiť žalobkyni náhradu v sume 8.803,- eur, alternatívne, ak by nezohľadil dôvody na rozhodnutie podľa predchádzajúceho bodu, navrhol, aby aplikoval zásadu disparity tak, ako to navrhol počas celého konania, t.j. 80:20 v jeho prospech. V prípade, že toto odvolanie súd ako dôvodné nevyhodnotí ani v jeho časti, žiadal odvolací súd, aby zmenil napadnutý rozsudok v časti splatnosti náhrady vyporiadania, a to tak, že sumu vo výške 28.037,06 eura uhradí naraz do 3 mesiacov po právoplatnosti a sumu 27.000,- eur mu povolí uhradiť v mesačných splátkach vo výške 125,- eur so splatnosťou vždy do 21. dňa v mesiaci počnúc právoplatnosťou rozsudku až do zaplatenia, a to všetko pod hrozbou straty výhody splátok. Odvolateľ vyjadril svoj nesúhlas s právnym posúdením veci, ktorým súdy vyslovili, že dotknuté zmluvy o prevode nehnuteľností sú neplatnými právnymi úkonmi. Vôľa žalobkyne darovať nehnuteľnosti bola nepochybne zaznamenaná a tento zápis v notárskej zápisnici má svoju dôkaznú hodnotu. Vyvodenie absolútnej neplatnosti predmetných zmlúv len z nepriamych indícií je v rozpore s logikou dokazovania. Poukázal na to, že súd prvej inštancie sa prekvapujúco tendenčným spôsobom vysporiadal s jednoznačnou dikciou odvolacieho súdu stanovenou v jeho zrušujúcom uznesení týkajúcej sa existencie disparity pri vyporiadaní BSM. Ak by chcel odvolací súd hovoriť o kvalitatívnom vysporiadaní, isto by nepoužil v tomto kontexte záver, že je daný odklon od zásady 50:50. Odvolací súd bez pochyb uviedol, prečo rozhodol zrušujúcim uznesením. Iná polemika podľa názoru odvolateľa nepatrí do písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku. V ostatnom odvolateľ poukazuje na nevykonanie dôkazu výsluchu svedkyne P. R. E. a výsluchu svedka P., pritom súd prvej inštancie sa nevyporiadal v odôvodnení s nevykonaním dôkazu výsluchu svedkyne E.. Ďalej namietal, že súd prvej inštancie neprihliadal na jeho tvrdenia o nadobudnutí vnosu vo forme jeho mamou a starou mamou darovaných peňazí, nakoľko ho považoval za nepreukázaný a jeho tvrdenia za nevierohodné. Odvolateľ ďalej poukázal na to, že ak by odvolací súd ponechal napadnutý rozsudok v platnosti, došlo by k takej aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré popiera spravodlivé usporiadanie majetkových práv manželov.

3. K odvolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá navrhla odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil a prisúdil jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. K vyjadreniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný, ktorý poukázal na svoje odvolanie a domnieva sa, že predmetné vyjadrenie žiadnym spôsobom nevyvrátilo dôvodnosť podaného odvolania, za ktorým v celom rozsahu stojí a naň aj odkazuje.

5. Žalobkyňa v duplike ku replike žalovaného zotrvala na svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného.

6. Na odvolanie žalovaného odvolací súd prvým rozsudkom sp.zn. 20Co/89/2018-369 zo dňa 27. júna 2019 rozhodol o odvolaní žalovaného tak, že :

„I. Potvrďuje sa rozsudok vo výrokoch I. a II.

II. Mení sa rozsudok vo výroku III. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni na úplné vyrovnanie jej podielu z bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumu 35.000 Eur v lehote do 60 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

III. Žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania.“

Na dovolanie žalobkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uznesením sp.zn. 9Cdo/42/2020-431 zo dňa 27.01.2021 rozhodol tak, že rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. júna 2019 sp.zn. 20Co/89/2018 v zmeňujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

V odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol, že tento dospel k záveru, že všetky okolnosti prípadu odôvodňujú odklon od rovnosti vyrovnanie 50:50, a teda prelomenie zásady rovnakých podielov bývalých manželov na bezpodielovom spoluvlastníctve, pričom uviedol skutočnosti odôvodňujúce daný odklon

(bod 14. a nasl.). Odvolací súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni na úplné vyrovnanie jej podielu z BSM sumu 35.000,- eur, v lehote 60 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

Dovolací súd dospel k záveru, že ani pri zvýšenej snahe nie je možné z rozhodnutia odvolacieho súdu zistiť súdom stanovenú disparitu podielov (a to pomer jednotlivých podielov, vyjadrený percentom, zlomkom alebo iným spôsobom). Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia iba konštatuje naplnenie dôvodov pre odklon od zásady rovnosti podielov (50:50) s tým, že prevažujú dôvody na priznanie vyššieho podielu žalovanému, pričom nie je zrejmé aký podiel (výšku) súd jednotlivým účastníkom priznal. Odvolací súd taktiež v odôvodnení rozhodnutia uvádza výslednú sumu na vyrovnanie podielu žalobkyne vo výške 35.000,- eur, pričom z odôvodnenia nie je možné zistiť, akým postupom (a úvahami) dospel odvolací súd k danej sume. Z odôvodnenia rozhodnutia musí byť jednoznačne zrejmý pomer podielov jednotlivých účastníkov, ako aj postup, ktorým súd dospel k sume, ktorú je pri vyporiadaní BSM povinný jeden z účastníkov zaplatiť druhému z účastníkov. Mechanizmus výpočtu takejto sumy musí byť prehľadný, a to takým spôsobom, aby sa ktokoľvek vedel presvedčiť o jeho správnosti. V prípade, ak odôvodnenie rozhodnutia uvedené neobsahuje, je rozhodnutie nepreskúmateľné.

Absencia náležitého odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v tak významných otázkach, opodstatňuje v danom prípade výnimočne uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016 a vedie dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dôvodne namieta procesnú vadu zmätočnosti, pretože jej týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) opätovne preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 379 a nasl. CSP) a dospel k záveru, že rozsudok vo výroku III. je nevyhnutné postupom podľa § 388 CSP zmeniť.

8. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní a v podstate aj správne vyporiadal BSM s jedinou odlišnosťou a to posúdením disparity.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

10. Odvolací súd naďalej zotrváva na názore vyjadrenom v uznesení Krajského súdu v Prešove zo dňa 26.03.2015 sp. zn. 20Co/225/2013-157 o tom, že je evidentné, že sa v rámci kontraktácie medzi účastníkmi konania sledovalo vyrovnanie spoločne nadobudnutého rodinného domu, a tak s poukazom na ust. § 41a ods. 1, 2 OZ, žiadna z uzavretých zmlúv nemôže byť platná ako dohoda o vyporiadaní BSM, a to z toho dôvodu, že v čase kontraktácie nebolo zaniknuté (vyrovnať možno len BSM, ktoré zaniklo v zmysle § 149 OZ). Predbežným posúdením prevodných zmlúv dospel odvolací súd k záveru, že sú v rozpore so zákonom (ratio legis § 39 OZ). Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu sa prihliada ex offio (aj bez návrhu).

11. So zreteľnom na uvedené potom všetky námietky odvolateľa uvedené v odvolaní v súvislosti s platnosťou predmetných zmlúv sú neopodstatnené.

12. Podľa § 150 Občianskeho zákonníka, pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

13. Znenie § 150 Občianskeho zákonníka nevyučuje, aby súd vyjadril rozdielnosť podielov manželov pri vyporiadaní spoločnej veci, prihliadajúc na to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie i udržanie spoločnej veci, a to tak, že vec prikáže do vlastníctva tomu z manželov, ktorý sa o nadobudnutie a udržanie spoločnej veci zaslúžil výlučne, resp. v prevažnej miere bez toho, aby mu uložil povinnosť, aby druhému manželovi, ktorý sa o jeho nadobudnutie a udržanie nezaslúžil, na vyrovnanie podielu zaplatil určitú finančnú čiastku.

Zákon explicitne neupravuje spôsob nerovného vyporiadania a disparita môže byť tak vyjadrená nie iba percentom či zlomkom, ale aj prikázaním veci jednému z manželov bez toho, aby bol zaviazaný finančne sa s druhým manželom, pokiaľ ide o túto vec, vyporiadať (nález Ústavného súdu SR z 13.3.2013, sp. zn. I. ÚS 537/2012-37).

Rozdielna veľkosť podielov bývalých manželov by teda v zmysle vyššie uvedenej právnej úpravy bola odôvodniteľná predovšetkým:

- potrebami maloletých detí bývalých manželov
- prihliadnutím na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu
- prihliadnutím na to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí
- uhradením toho, čo bolo na spoločný majetok vynaložené z výlučného majetku

Pri vyporiadaní bezpodielového vlastníctva manželov v zásade platí princíp parity (rovnosť podielov), ako vyplýva z ustanovenia § 150 OZ práv veta „Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké“. V rámci vyporiadania BSM sa môžeme stretnúť s odchýlkou od tohto princípu, t.j. disparita podielov. Disparita podielov spočíva v rozdielnom určení podielov pre jednotlivých manželov.

Pri rozhodovaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a určení výšky podielu každého z manželov, by mal súd prihliadať na nasledujúce okolnosti:

- potreby maloletých
- zásluhy o nadobudnutie a udržanie spoločného majetku
- starostlivosť o rodinu, deti a obstarávanie spoločnej domácnosti
- negatívne okolnosti v manželstve
- ďalšie okolnosti

14. Vo vzťahu k odlišnosti odvolací súd je toho názoru, že všetky okolnosti prípadu odôvodňujú odklon od vyrovnania 50 : 50, odvolací súd nemôže nebrať zreteľ na podstatne vyšší podiel žalovaného na dosiahnutí a udržaní nehnuteľnosti, a taktiež jeho významnejší podiel v starostlivosti o deti v čase najväčšej manželskej krízy.

Po prvom rozhodnutí Krajského súdu v Prešove v prejednávanej veci došlo k plneniu žalovaného v prospech žalobkyne sumou v zmysle skoršieho rozsudku vo výške 35.000,- eur ako výška vyrovnávacieho podielu z bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Pokiaľ suma 35.000,- eur bola v prospech žalobkyne zo strany žalovaného zaplatená dňa 23.10.2019 (č.l. 460 a 452 spisu), bolo nutné túto uhradenú sumu pri rozhodovaní o veci zohľadniť.

15. Vo vzťahu k otázke uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyni na úplné vyrovnanie jej podielu z BSM celkom (sumu 40.566,84 eura - 35.000,- eur = 5.566,84 eura), odvolací súd uvádza, že už v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu zo dňa 26.03.2015 sp.zn. 20Co/225/2013-157 jednoznačne uzavrel, že už vtedy (26.03.2015) odvolací súd vyslovil názor, že pre konečné stanovenie podielu účastníkov konania na vyrovnanie je daný odklon od zásady 50:50, z čoho však súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci nevychádzal.

16. Je zrejmé, že v prejednávanej veci prevažujú dôvody na priznanie vyššieho podielu z rodinného domu žalovanému, pretože neplatnými právnymi úkonmi zjavne sledoval udržanie majetku aj pre maloleté deti a výraznou mierou sa zaslúžil o výstavbu nehnuteľnosti. Bola to práve žalobkyňa, ktorá opustila manžela s deťmi.

17. Aj pre správanie sa žalobkyne v manželskom zväzku v čase rozchodu bolo dôvodné prelomiť zásadu rovnakých podielov bývalých manželov na bezpodielovom spoluvlastníctve, pri zrušení a vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, aj s poukazom na to, že žalobkyňa zo svojho vynaložila na spoločný majetok sumu 6.803,- eur a žalovaný 57.619,89 eura.

18. V prejednávanej veci uzná aj samotná žalobkyňa, že žalovaný sa podstatne výraznejšou mierou pričínil o nadobudnutie spoločných vecí a v spojení s tým, že opustila žalovaného, čím vyprovokovala stav, že o spoločné maloleté deti v útlom veku po dlhšiu dobu vykonával starostlivosť výlučne žalovaný,

čo v súhrne má za následok prihladenie na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu a prihladenie na to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí ako aj na uhradenie toho, čo bolo na spoločný majetok vynaložené z výlučného majetku a z toho bolo nevyhnutné vyvodit' rozdielnosť výšky podielov v 65 % žalovaný a žalobkyňa 35 %, čo zodpovedá spravodlivému usporiadaniu pomerov medzi bývalými manželmi.

Odvolačný súd, tak ako už uviedol, zohľadnil uhradenú sumu 35.000,- eur v prospech žalobkyne zo strany žalovaného v čase po právoplatnosti skoršieho rozsudku Krajského súdu v Prešove a k výslednej sume v zmysle pokynu v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9Cdo/42/2020-431 zo dňa 27.01.2021 dospel tak, že hodnota hnutelných vecí, ktoré sú podľa návrhov strán sporu predmetom vyporiadania, podľa ich stavu ku dňu zániku BSM bola stanovená na 4.000,- eur, zostatok spoločných finančných prostriedkov na účte žalovaného vo výške 391,- eur a hodnota nehnuteľností na 156.500,- eur, spolu je teda predmetom vyporiadania hodnota aktív vo výške 160.891,- eur.

Žalobkyňa zo svojho na tento spoločný majetok, vynaložila podľa zisteného skutkového stavu (sumu 6.803,- eur) a bola tak oprávnená požadovať jej úhradu. Žalovaný zo svojho na spoločný majetok vynaložil spolu sumu 57.619,89 eura, a teda o 50.816,89 eura viac ako žalobkyňa, teda v prípade rovnakých podielov bývalých manželov.

Pri vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví může soud stanovit jiné podíly manželů na společném majetku než stejné. Tak tomu může být v případě světově úspěšného sportovce, který vyvíjel značné úsilí k tomu, aby ve své sportovní činnosti dosáhl uvedeného postavení a tomu odpovídajících značných příjmů umožňujících nadstandardní životní úroveň rodiny nabytí majetku značné hodnoty (Najvyšší súd ČR, sp.zn. 22Cdo 2433/1999 (C45)).

Inými slovami čistá hodnota spoločného majetku, teda spoločných aktív po odpočítaní pasív činí 96.468,11 eura (160.891 - 6.803 - 57.619,89), tak pri rovnosti podielov 50:50 by išlo o sumu 48.234,06 pre každého z bývalých manželov. V prejednávanej veci odvolací súd však pristúpil k aplikácii disparity podielov z dôvodov uvedených v bode 17 až 19 rozsudku tak, že pre žalovaného určil 65 % výšku podielu a pre žalobkyňu 35 % podielu z celkového majetku, čo na prospech žalobkyne činí $96.468,11 : 100 \% = 964,6811 (1 \%) \times 35 = 33.763,8385 + 6.803,- \text{ eur} = 40.566,8385 \text{ eura}$. Po odpočítaní sumy už zaplatenej zo strany žalovaného vo výške 35.000,- eur (po prvom rozsudku Krajského súdu v Prešove), suma na úplné vyrovnanie a doplatok činí 5.566,84 eura.

19. Judikatúra Slovenskej republiky definuje legitímne očakávania ako kategóriu právnej istoty, ktorej účelom je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (náleží Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 16/06).

V zmysle judikatúry totiž môže štát (aj prostredníctvom svojich orgánov) vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou zmenou pravidiel, na ktoré sa súkromné osoby spoliehali, porušiť legitímne očakávania účastníkov (náleží Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 10/04-27).

Pre spravodlivé usporiadanie pomerov sledujúc princíp ochrany legitímnych očakávaní bolo opodstatnené rozsudok vo výroku III. zmeniť tak, ako to vyplýva z výroku rozsudku a vzhľadom na majetkové pomery strán sporu odvolací súd s prihladením na ust. § 232 ods. 3 CSP určil lehotu na plnenie 120 dní.

20. So zreteľom na uvedené potom odvolací súd postupom podľa § 388 CSP napadnutý rozsudok vo výroku III. zmenil tak, že žalovaný je povinný doplatiť žalobkyňu na úplné vyrovnanie jej podielu z BSM (40.566,84 - 35.000) ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu dlžnú sumu 5.566,84 eura v lehote do 120 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

21. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 396 s poukazom na ust. § 255 CSP a pre existenciu čiastočného úspechu oboch strán sporu bolo nevyhnutné stranám sporu nepriznať náhradu trov konania a tomu zodpovedá aj výrok o náhrade trov celého konania.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).